

นโยบายสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ (Human Rights Policy)
ของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

25 พฤษภาคม 2566

จัดทำโดย
ส่วนกำกับการปฏิบัติงานด้านเกณฑ์ทางการ
ฝ่ายกำกับการปฏิบัติงาน

สารบัญ

ที่มา	1
วัตถุประสงค์	2
นิยาม สิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ	2
นโยบายสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ	2
หลักเกณฑ์ภายในที่เกี่ยวข้อง	3
แนวทางปฏิบัติสำหรับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	4
1) พนักงานและสถานที่ทำงาน	4
2) ลูกค้า	4
3) คู่ค้า	5
4) ชุมชน	5
การตรวจสอบ	5
การทบทวนนโยบายฯ	5
เอกสารอ้างอิง	6

นโยบายสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ (Human Rights Policy) ของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) เป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง โดยจัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2536 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออก การนำเข้าและการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศภายใต้พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2536

ในปี 2554 ประเทศไทยได้รับรองมติของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนในเรื่องหลักการชี้แนะเรื่องสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights : UNGPs) และจัดตั้งคณะทำงานธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ และให้คำมั่นโดยสมัครใจในกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) ซึ่งเป็นกลไกการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลภายใต้สภาสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council) ภายใต้กลไกนี้ รัฐสมาชิกของสหประชาชาติ (United Nations : UN) จำเป็นต้องเข้ากระบวนการตรวจสอบทบทวนสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลโดยทุกประเทศจะมีสิทธิในการทบทวนสิทธิมนุษยชนในประเทศต่างๆ และจำเป็นที่จะต้องถูกทบทวนจากประเทศสมาชิกอื่นเช่นกัน โดยล่าสุดประเทศไทยได้ทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน โดยตอบรับข้อเสนอแนะทั้งสิ้น 218 ข้อ

เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นไปตามกลไกการตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลภายใต้สภาสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ธสน. จึงได้จัดทำ “นโยบายสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ” (นโยบายฯ) ขึ้นโดย ธสน. ดำเนินการเพื่อสนับสนุนให้ประเทศบรรลุเป้าหมายในการขับเคลื่อนการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนให้ครบวงจรโซ่อุปทานขององค์การสหประชาชาติ ภายใต้การประยุกต์ใช้การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน นโยบายฯ ฉบับนี้ จึงเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายและคู่มือการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ ธสน. มอบหมายให้ฝ่ายงานที่ดูแลด้านคุณภาพองค์กรและความยั่งยืน เป็นผู้รับผิดชอบในการปรับปรุง ทบทวนและติดตามให้นโยบายเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

ที่มา

ภายใต้องค์การสหประชาชาติซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 193 ประเทศ ได้รับรองหลักการของ UNGPs ที่กำหนดให้ภาคธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งแนะนำแนวทางการดำเนินการ โดยหลักการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน หรือ Human Rights Due Diligence (HRDD) ซึ่งจะทำให้ภาคธุรกิจมั่นใจว่าได้ประกอบธุรกิจโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน กำหนดให้ภาคธุรกิจ มีความเคารพในหลักการด้านสิทธิมนุษยชน รวมตลอดถึงการเยียวยาเมื่อเกิดความเสียหายจากการประกอบธุรกิจ

วัตถุประสงค์

ธสน. จัดทำนโยบายสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ ของ ธสน. ขึ้นเพื่อเป็นกรอบและแนวทางปฏิบัติให้แก่กรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างของ ธสน. ได้เข้าใจและปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน ภายใต้นโยบายและคู่มือการปฏิบัติงานด้านความพัฒนาอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวความคิดในเรื่องความเท่าเทียมกันในสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นหลักการและกฎหมายด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

นิยาม สิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ

ธสน. ให้การสนับสนุน เพื่อบรรลุเป้าหมายการดูแลด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ โดยคำนึงถึงห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) และห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ของธุรกิจ รวมถึง กระบวนการตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) หรือ HRDD ภายใต้คำแนะนำของ UNGPs และมีการบริหารความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ ธสน. ในด้านสิทธิมนุษยชน โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล บรรดาที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย หรือตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม และสิทธิที่มีโดยธรรมชาติของมนุษย์ ไม่จำกัดเพียง เชื้อชาติ ถิ่นกำเนิด เผ่าพันธุ์ สีผิว ศาสนา ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายภาพหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม การศึกษาอบรม ความเห็นทางการเมือง หรือสถานะใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

นโยบายสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ

การเคารพสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนหนึ่งในความรับผิดชอบของ ธสน. โดย ตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจในฐานะสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ธสน. จึงยึดมั่นและปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานของประเทศ กฎหมายแรงงานและมาตรฐานสากลที่เป็นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างเคร่งครัด รวมถึง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ร่างตราสารสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (International Bill of Human Rights) คำประกาศขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วย หลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในที่ทำงาน (ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work) และหลักปฏิบัติของสหประชาชาติว่าด้วยการดำเนินธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights)

นโยบายฯ ได้รับการอนุมัติโดยคณะกรรมการธนาการ มีขอบเขตครอบคลุมทุกกิจกรรมการดำเนินธุรกิจของ ธสน. ตลอดจนพันธมิตรทางธุรกิจ โดยต้องปฏิบัติตามหลักการต่างๆ ในนโยบายฯ อย่างเคร่งครัด ในการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งรวมถึงกรรมการธนาการ ผู้บริหาร พนักงาน ลูกจ้างของ ธสน. ลูกค้า พันธมิตรทางธุรกิจชุมชน กลุ่มเปราะบางและกลุ่มด้อยโอกาสอื่นๆ เช่น ผู้พิการ ชนพื้นเมือง เป็นต้น

หลักเกณฑ์ภายในที่เกี่ยวข้อง

นโยบายฯ ฉบับนี้ถูกประยุกต์ใช้ตามนโยบายและมาตรฐานต่างๆ ของ ธสน. ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึง

- 1) นโยบายและคู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดี
- 2) นโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
- 3) นโยบายการบริหารจัดการด้านการให้บริการแก่ลูกค้าอย่างเป็นธรรม (Market conduct)
- 4) นโยบายเพื่อการแข่งขันทางการตลาดที่เป็นธรรม (Fair Competition Policy)
- 5) นโยบายและคู่มือการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการการเงินอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible Finance)
- 6) นโยบายและคู่มือการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Policy and Guidelines)
- 7) นโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Policy)
- 8) หลักการความเป็นส่วนตัวของลูกค้า
- 9) นโยบายการจัดการข้อร้องเรียนและข้อเสนอแนะ (Complaints and Suggestions Management Policy)
- 10) นโยบายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism and The Proliferation of Weapons of Mass Destructions: AML/CFT/WMD)

ธสน. กำหนดการตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนของธนาคาร (Human Rights Due Diligence) ที่สอดคล้องกับหลักการชี้แนะเรื่องสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจของสหประชาชาติ (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights) และหลักการ 3 Lines of Defense ของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งครอบคลุมถึงการประเมินความเสี่ยงและผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนที่อาจเกิดขึ้น การจัดเตรียมมาตรการที่เหมาะสม การติดตามปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ (Emerging Issues) และประสิทธิภาพของการดำเนินงาน รวมถึง การรายงานผล

ธสน. แสดงความมุ่งมั่นด้านสิทธิมนุษยชนโดยสร้างความตระหนัก การฝึกอบรม และการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในเรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อให้เข้าใจและปฏิบัติตามข้อกำหนดของ ธสน.

นอกจากนี้ ธสน. ยังมีช่องทางร้องเรียนสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย และมีกลไกจัดการรับข้อร้องเรียนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ธสน. มีจุดยืนที่ชัดเจนในด้านสิทธิมนุษยชน โดย ธสน. จะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรที่ไม่เคารพสิทธิมนุษยชนหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการละเมิดสิทธิมนุษยชน

แนวทางปฏิบัติสำหรับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

1) พนักงานและสถานที่ทำงาน

ธสน. พึ่งปฏิบัติต่อพนักงานอย่างเป็นธรรมด้วยความเคารพและให้คุณค่าตามปัจเจกบุคคล โดยแนวปฏิบัติด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล รวมถึง คู่มือจริยธรรมธุรกิจระดับกรรมการธนาคาร คู่มือจริยธรรมธุรกิจระดับผู้บริหารและคู่มือจริยธรรมธุรกิจ ระดับพนักงาน ของ ธสน. นั้น ให้ความสำคัญพลสิทธิของพนักงานอย่างเต็มที่และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ครอบคลุมถึงสภาพการจ้าง ค่าตอบแทนและประโยชน์อื่น ที่เท่าเทียมเป็นธรรม สอดคล้องกับกฎหมายแรงงาน สภาพการทำงาน และสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัยและเหมาะสม ป้องกันการเลือกปฏิบัติใดๆ ที่เกี่ยวกับ อายุ เพศสภาพ รสนิยมทางเพศ สมรรถภาพทางกาย เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ประเทศต้นกำเนิด สัญชาติ ภูมิหลังทางวัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา

ธสน. ไม่ยอมรับการล่วงละเมิดและการเลือกปฏิบัติทางเพศทุกรูปแบบ (zero tolerance) รวมถึงความเสียหายทางจิตวิทยา การคุกคามทางวาจา กายภาพ และทางเพศ รวมถึงการคุกคามในรูปแบบอื่น ๆ (non- sexual harassment) และการส่งเสริมความหลากหลาย การยอมรับความแตกต่างและการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมซึ่งเป็นวัฒนธรรมของ ธสน. ตลอดจนตระหนักถึงสิทธิของพนักงานให้มีเสรีภาพในการร่วมเจรจาต่อรอง การสมาคมและการไม่เลือกปฏิบัติ

2) ลูกค้า

ธสน. มุ่งมั่นที่จะรักษาสีทธิของลูกค้าทั้งการดำเนินงาน ผลิตภัณฑ์และบริการของ ธสน. การบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว ธสน. มีนโยบายต่างๆ ที่ตอบสนองถึงความมุ่งมั่นนี้ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียง หลักการความเป็นส่วนตัวของลูกค้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล นโยบายการให้บริการลูกค้าอย่างเป็นธรรม และนโยบายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เพื่อความเคารพและความรับผิดชอบในการให้บริการลูกค้า ส่งเสริมการบริการทางการเงินที่เป็นธรรม พร้อมป้องกันการถูกเลือกปฏิบัติใดๆ รวมถึงหลีกเลี่ยงการประหลูตผิด ธสน. ให้การปฏิบัติต่อลูกค้าทุกคนอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน ด้วยความมุ่งมั่นที่ชัดเจนในด้านสิทธิมนุษยชน ธสน. จะไม่เกี่ยวข้องกับลูกค้าที่ไม่เคารพหรือมีส่วนร่วมในการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น การจ้างงานที่ไม่เป็นธรรม สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย และการใช้แรงงานบังคับ แรงงานเด็ก และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน นอกจากนี้ ธสน. ยังมีนโยบายความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม (Environmental and Social Responsibility Policy) ที่ไม่เพียงพิจารณาความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมในกระบวนการคัดกรองก่อนการตัดสินใจทางการเงิน แต่ยังมีรายการสินเชื่อต้องห้าม (Exclusion List) เพื่อคัดกรองอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมอีกด้วย

3) คู่ค้า

ธสน. มุ่งมั่นที่จะจัดการห่วงโซ่อุปทานให้สอดคล้องตามหลักจริยธรรม กฎหมาย และมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยคาดหวังให้คู่ค้าทางธุรกิจของ ธสน. ปฏิบัติงานได้สอดคล้องตามกฎหมายของประเทศและแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศในระดับสากล ให้เป็นห่วงโซ่อุปทานที่มีความรับผิดชอบต่ออาคารตั้งมั่นที่จะจัดการและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับพันธมิตรทางธุรกิจรวมถึง คู่ค้า ผู้รับเหมา ที่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณคู่ค้าของ ธสน. ซึ่งสิทธิมนุษยชนเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญ และ ธสน. คาดหวังให้คู่ค้าทางธุรกิจนำแนวทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ

4) ชุมชน

ธสน. มุ่งมั่นที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน ที่ ธสน. ดำเนินงานผ่านโครงการส่งเสริมความรู้และการเข้าถึงบริการทางการเงินเพื่อให้โอกาสที่เท่าเทียมกันและรวมถึงให้ชุมชนได้เข้าถึงบริการทางการเงิน กระบวนการตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน รวมถึงกลุ่มเปราะบางในสังคมด้วย ธสน. มีกระบวนการตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของ ธสน. ต่อการปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชน กระบวนการนี้ช่วยให้ ธสน. ระบุ ประเมิน ป้องกัน และลดความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรมทางธุรกิจของ ธสน. ได้ รวมตลอดทั้งการคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยรวม

การตรวจสอบ

การตรวจสอบด้านมนุษยชนสำหรับธุรกิจ ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- การประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชน การประเมินการดำเนินงานและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
- มาตรการป้องกันและบรรเทาความเสี่ยงตามความจำเป็นจากการประเมิน
- การแก้ไขและเยียวยาที่เหมาะสมพร้อมการลงโทษทางวินัยในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- การติดตามและการรายงานผลการปฏิบัติงาน

การทบทวนนโยบาย

นโยบายฯ ได้รับอนุมัติโดยคณะกรรมการธนาครฯ ครั้งที่ 5/2566 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2566 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2566 เป็นต้นไป ทั้งนี้ นโยบายฯ ดังกล่าวนี้อาจต้องได้รับการทบทวนอย่างน้อยทุก 1 ปี หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึง หลักเกณฑ์ใหม่ๆ ตามมาตรฐานสากลที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

เอกสารภายใน ธสน.

1. นโยบายและคู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดี
2. คู่มือจริยธรรมธุรกิจระดับกรรมการธนาคาร, คู่มือจริยธรรมธุรกิจระดับผู้บริหาร และคู่มือจริยธรรมธุรกิจระดับพนักงาน
3. นโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
4. คู่มือการปฏิบัติงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในกระบวนการ
5. นโยบายการบริหารจัดการด้านการให้บริการแก่ลูกค้าอย่างเป็นธรรม (Market conduct)
6. นโยบายเพื่อการแข่งขันทางการตลาดที่เป็นธรรม (Fair Competition Policy)
7. นโยบายและคู่มือการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการการเงินอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible Finance)
8. นโยบายและคู่มือการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Policy and Guidelines)
9. นโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Policy)
10. หลักการความเป็นส่วนตัวของลูกค้า
11. นโยบายการจัดการข้อร้องเรียนและข้อเสนอแนะ (Complaints and Suggestions Management Policy)
12. นโยบายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism and The Proliferation of Weapons of Mass Destructions: AML/CFT/WMD)